

Ouderbetrokkenheid

Naam student: Karin van Grunsven

Studentnummer: 2152087

Datum: Juni 2012

Docent opleiding: Ans Boosten

Naam opleiding: Coachend Innoveren (Master Sen)

Inhoudsopgave

Titelpagina	1
Inhoudsopgave	2
Samenvatting	4
Hoofdstuk 1 Inleiding	6
Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Ouderparticipatie, ouderbetrokkenheid en partnerschap	8
2.2.1 Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid	8
2.2.2 Partnerschap	10
2.2.3 Mijn definitie van ouderbetrokkenheid	12
2.3 Modellen voor ouderbetrokkenheid op school	12
2.3.1 Model 1: Educatief partnerschap (Wit, 2008)	12
2.3.2 Model 2; model Cijvat/Voskens (2008)	13
2.3.3 De betekenis van de modellen voor mijn praktijk	17
2.4 Samenvatting	18
Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Paradigma's	19
3.3 Het onderzoeksmodel	19
3.4 Onderzoeksmethode	20
3.4.1 Triangulatie	20
3.4.2 Respondenten	20
3.4.3 Validiteit en betrouwbaarheid	20
3.4.4 Dataverzameling	21
3.5 Ethiek	21
3.6 Samenvatting	22
Hoofdstuk 4 Datapresentatie en resultaten	23
4.1 Inleiding	23
4.2 Datapresentatie	23
4.2.1 Vragenlijst team	23
4.2.2 Vragenlijst ouders	25

4.3 Tabellen	26
4.4 Conclusies op dataniveau	28
4.5 Samenvatting	29
Hoofdstuk 5 Beantwoording van de onderzoeksvraag	30
5.1 Inleiding	30
5.2 Data-analyse	30
5.2.1 Algemeen	30
5.2.2 Opvallende verschillen	31
5.2.3 Overeenkomsten	32
5.3 Beantwoording van mijn onderzoeksvraag	33
5.4 Samenvatting	35
Hoofdstuk 6 Conclusies en aanbevelingen	37
6.1 Inleiding	37
6.2 Conclusies en aanbevelingen	37
6.3 Samenvatting	40
Hoofdstuk 7 Evaluatie	41
7.1 Inleiding	41
7.2 Het proces	41
7.3 De vragenlijst	42
7.4 Tot slot	43
7.5 Samenvatting	43
Nawoord	44
Literatuurlijst	45
Bijlagen	47
Bijlage 1, vragenlijst team	47
Bijlage 2, vragenlijst ouders	50
Bijlage 3, wat is volgens jou ouderbetrokkenheid?	53
Bijlage 4, wat is volgens u ouderbetrokkenheid?	54

Samenvatting

Dit onderzoeksverslag is gemaakt in het kader van de Master SEN opleiding Coachend Innoveren en betreft het verhogen van de ouderbetrokkenheid op een basisschool. Dit praktijkonderzoek is uitgevoerd op de basisschool waar ik werk als leerkracht en lid ben van het management team.

Omdat het team aangeeft de betrokkenheid te missen en omdat het onderwerp aansluit bij mijn interessegebied, heb ik besloten om te onderzoeken wat volgens het team en de ouders ouderbetrokkenheid is, waar het uit blijkt dat ouders betrokken zijn en wat de school en ouders kunnen verbeteren om de ouderbetrokkenheid te vergroten. Hiervoor heb ik me verdiept in de theorie over ouderbetrokkenheid. Er is veel theorie, waardoor ik heel bewust keuzes heb moeten maken.

Uit de theorie blijkt dat een hoge ouderbetrokkenheid invloed heeft op de leerprestaties van leerlingen (de Boer & de Vries, 2009). Hierbij is het wel belangrijk om het verschil tussen ouderparticipatie, ouderbetrokkenheid en partnerschap helder voor ogen te houden. Als ouders meedoen met activiteiten en als zij hand- en spandiensten verrichten is er sprake van ouderparticipatie (CPS, 2010).

Er is pas sprake van ouderbetrokkenheid als uit het gedrag van ouders blijkt dat zij zich (mede)verantwoordelijk voelen voor de schoolontwikkeling van hun kinderen, de school en de leerkracht (CPS, 2010). Bij partnerschap gaat het niet alleen om een beweging van ouders richting hun kind op school en de school als gemeenschap, maar ook om een beweging van de school richting de thuissituatie (Wit, 2008).

Kortom, school en ouders hebben elkaar nodig.

Om antwoord te krijgen op mijn onderzoeksvraag, heb ik twee vragenlijsten uitgezet. Eén voor het team en één voor de ouders. De respons bij het team is 52,6%, de respons bij ouders is 8,8%. De teamleden vinden de ouders weinig tot niet betrokken, terwijl de ouders aangeven betrokken tot zeer betrokken te zijn. Dit verschil wordt zeer waarschijnlijk veroorzaakt doordat hoogstwaarschijnlijk alleen betrokken ouders de vragenlijst ingevuld hebben. De resultaten geven dus eigenlijk geen goed beeld van de werkelijkheid.

Ondanks het vertekende beeld, heb ik toch conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

1. Het blijkt van essentieel belang te zijn (Cijvat & Voskens, 2008) om als school een heldere visie op ouderbetrokkenheid te hebben. Deze conclusie trek ik aan de hand van de literatuur, niet aan de hand van de resultaten van de vragenlijsten. Mijn aanbeveling voor de school is om samen met de ouders een visie op ouderbetrokkenheid te ontwikkelen.
2. Het meehelpen met activiteiten wordt door het team en de ouders veel genoemd. Aangezien het meehelpen van activiteiten niet valt onder ouderbetrokkenheid maar onder ouderparticipatie (CPS. 2010), is mijn aanbeveling aan de school dat zij het begrip ouderbetrokkenheid verhelderen aan het team en de ouders.
3. Ouders willen op de hoogte gehouden worden en teamleden willen ouders meer op de hoogte stellen. Mijn aanbeveling is dat teamleden vaker persoonlijk contact zoeken met de ouders, door ze bijvoorbeeld aan te spreken op het plein of ze te bellen. Dit alles los van de geplande rapportgesprekken. Het initiatief moet daarbij vanuit school komen (Reitsma, 2009).
4. Aan de hand van dit onderzoek is nog niet te voorspellen of de leerprestaties van de kinderen op onze school vergroot worden als de ouderbetrokkenheid vergroot wordt. Hiervoor zal vervolgonderzoek in de toekomst nodig zijn. Ook de lage respons van de ouders is voor de validiteit van dit onderzoek niet gunstig. Ik zou de school adviseren om met de ouders in gesprek te gaan over de lage respons op de vragenlijst

Tot slot evalueer ik mijn onderzoeksproces. Ik heb het onderzoek als zeer leerzaam ervaren. Het was voor mij de eerste keer dat ik een praktijkonderzoek uitgevoerd heb. Het opstellen van de hoofdvraag en het theoretisch kader verliepen soepel. Ik vond het beschrijven van de onderzoeksmethodologie het moeilijkst.

Het belangrijkste dat ik geleerd heb, is dat het zeer belangrijk is om mijn eigen aannames, vooroordelen en mening soms aan de kant te schuiven, deze staan in de weg en helpen niet, vooral niet in de rol als praktijkonderzoeker.

Op het eindresultaat ben ik erg trots!

Juni 2012

Hoofdstuk 1 Inleiding

Al ruim acht jaar ben ik als groepsleerkracht werkzaam op een basisschool in Eindhoven. Daarnaast ben ik sinds september 2010 lid van het managementteam. De school heeft een grote diversiteit aan culturen en cognitieve capaciteiten. De afgelopen jaren merk ik, evenals mijn collega's, een teruglopend aantal ouders dat actief betrokken is bij de dagelijkse gang van zaken van de school. Dit is onder andere te lezen in diverse notulen van teamvergaderingen en MR-vergaderingen.

Ik en de school hechten er grote waarde aan als ouders vaak aanwezig zijn op school en betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kinderen. Deze betrokkenheid blijkt voor mij uit het samen delen van de zorg over de kinderen, aanwezig zijn op ouderavonden, rapportgesprekken en het meehelpen met activiteiten. Voor mij is dit de aanleiding om me verder te verdiepen in de ouderbetrokkenheid op deze school.

De afgelopen tijd is de ouderbetrokkenheid veel in het nieuws geweest. Van Bijsterveldt-Vliegenthart (2011) heeft er een brief over geschreven aan de Tweede Kamer. Zij geeft aan dat de betrokkenheid van ouders essentieel is als het gaat om het verbeteren van de leerprestaties. Het is volgens haar niet alleen de opgave voor de school.

Praktisch gezien levert de teruglopende ouderbetrokkenheid problemen op. Denk hierbij aan een gebrek aan hulpouders bij activiteiten, ook wel ouderparticipatie genoemd (CPS, 2010). Maar ook wat betreft de leerprestaties heeft het, volgens bestaande onderzoeken (Vries, 2010) consequenties.

Wellicht is de lage ouderbetrokkenheid een gevolg van een andere opvatting van ouderbetrokkenheid door enerzijds de ouders en anderzijds de personeelsleden van de school. Ik wil uitzoeken wat ouderbetrokkenheid voor de school en voor de ouders betekent. Hiervoor ga ik me verdiepen in de theorie over ouderbetrokkenheid (onder andere: Cijvat & Voskens, 2008)

Op 27 mei 2011 heeft de Inspectie van het Onderwijs de school bezocht, in het kader van VVE (voor- en vroegschoolse educatie).

In het inspectierapport komt naar voren dat de school een duidelijk beeld heeft van de ouderpopulatie, diens wensen en diens mogelijkheden. Deze zijn goed in kaart gebracht.

Uit het rapport blijkt ook dat de school een 2 (enigszins ontwikkeld, moet nog verbeterd worden) scoort op 'stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen'.

In de schoolgids staat het volgende geschreven over ouderbetrokkenheid;

'Wij beschouwen ouders als belangrijke partners waarmee wij een gezamenlijk belang hebben: kinderen. Het is belangrijk dat ouders zich betrokken voelen bij de school van hun kinderen. Om onze ouderparticipatie gestalte te geven werken we met een klassenouder per groep' (schoolgids 2011-2012, blz. 28).

Als school vinden wij ouderbetrokkenheid dus erg belangrijk. Uit het inspectierapportrapport blijkt echter duidelijk dat er nog een taak voor ons is weggelegd.

Het bovenstaande brengt mij tot de volgende onderzoeksvraag;

Hoe kan de ouderbetrokkenheid op deze school vergroot worden?

Om mijn onderzoeksvraag te verhelderen stel ik de volgende deelvragen;

- Hoe betrokken voelen ouders zich en waar blijkt dat uit volgens hen?
- Wat doen collega's nu al richting ouderbetrokkenheid?
- Wat is volgens ouders en collega's een eerstvolgende stap om de ouderbetrokkenheid te vergroten?

Het doel van mijn onderzoek is uit te zoeken wat ouderbetrokkenheid betekent voor de school en hoe zij deze kan vergroten. Op langere termijn kan bekeken worden of een hoge ouderbetrokkenheid op deze school leidt tot betere leerresultaten van de kinderen.

Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk ga ik in op de theorie rondom ouderbetrokkenheid. Ik omschrijf het verschil tussen ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie en partnerschap.

Verder komen de voorwaarden aan bod waaraan een school moet voldoen om een goede ouderbetrokkenheid te creëren. Hiervoor omschrijf ik 2 modellen. Deze modellen zijn voor mij bedoeld als naslagwerk en niet als concreet stappenplan. De modellen kunnen richting geven aan de stappen die de school zet om de ouderbetrokkenheid te vergroten.

2.2 Ouderparticipatie, ouderbetrokkenheid en partnerschap

Ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie en partnerschap. Deze veelomvattende begrippen hebben soms dezelfde betekenis, maar zijn vaak niet helder omschreven. Hierdoor kan er soms onduidelijkheid ontstaan over de wederzijdse verwachtingen tussen ouders en school (Vergeer, 2007).

Om de onduidelijkheid weg te nemen omschrijf ik in dit hoofdstuk deze verschillende begrippen en geef ik er mijn betekenis aan.

2.2.1 Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid

De begrippen ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid worden vaak door elkaar gebruikt. Toch is er een essentieel verschil tussen ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid.

Als ouders meedoen met activiteiten en als zij hand- en spandiensten verrichten is er sprake van ouderparticipatie (CPS, 2010).

In de praktijk klagen mijn collega's veel over het ontbreken van ouderparticipatie. Dit uit zich in het gebrek aan hulpouders tijdens een uitstapje of een activiteit op school. Het ontbreken van deze hulp is direct merkbaar voor het team.

Er is pas sprake van ouderbetrokkenheid als uit het gedrag van ouders blijkt dat zij zich (mede)verantwoordelijk voelen voor de schoolontwikkeling van hun kinderen, de school en de leerkracht. Dit houdt in dat de ouders emotioneel betrokken zijn bij de

ontwikkeling van hun kind en belangstelling tonen. De ouders bezoeken ouderavonden en tonen respect voor de school en de leerkracht (CPS, 2010). In de praktijk merk ik dat naarmate de kinderen ouder worden, de ouderavonden minder bezocht worden, ook als het over een belangrijk onderwerp gaat, zoals het Voortgezet Onderwijs of het rapport van de kinderen. Ik vind dan ook dat de betrokkenheid van de ouders vergroot zou moeten worden.

Effectieve ouderbetrokkenheid verloopt langs drie lijnen (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, WRR, 2009);

1. Communicatie.

Ouders zijn op de hoogte van de voortgang van hun kind door middel van rapporten en direct mondeling contact. De school is op de hoogte van de situatie thuis.

Uit het inspectierapport (VVE, mei 2011) blijkt dat de ouders van onze school tevreden zijn over de communicatie. Ze vinden de school proactief als de school vermoedt dat er sprake is van stagnatie of als externe hulp noodzakelijk is. Veel informatie wordt uitgewisseld tijdens de dagelijkse contacten.

2. Stimulatie.

Onder stimulatie verstaan we alles wat de ouders thuis doen om de kinderen voor te bereiden op school, of te ondersteunen tijdens hun schoolperiode. Ook het praten over school en het hebben van reële verwachtingen dragen bij aan hogere onderwijsopbrengsten en vallen onder stimulatie.

Uit het inspectierapport (VVE, mei 2011) blijkt dat de ouders meer behoefte hebben aan hoe zij thuis gericht ontwikkelingsstimulerende activiteiten kunnen doen. Op dit punt valt dus veel winst te behalen.

3. Participatie.

Ouders nemen deel aan activiteiten op school, en zijn op bestuurlijk niveau actief (bijvoorbeeld betrokken bij medezeggenschapsraad).

Zoals ik hiervoor al omschreven heb, is dit het punt waar het team veel last van heeft. Het bemannen van de MR posten en het deelnemen aan de ouderverenigingsvergaderingen is een probleem in mijn praktijk. De participatie is dus niet groot.

2.2.2 Partnerschap

De term partnerschap wordt vaak genoemd als er over ouderbetrokkenheid gesproken wordt.

Bij partnerschap gaat het niet alleen om een beweging van ouders richting hun kind op school en de school als gemeenschap, maar ook om een beweging van de school richting de thuissituatie (Wit, 2008). Kortom, school en ouders hebben elkaar nodig.

Partnerschap vraagt dat men elkaar ziet en hoort en op elkaar reageert, elkaar wil leren kennen, met elkaar wil samenwerken en ook dat je elkaar respecteert. Dat vraagt een investering van beide kanten. We handelen in het belang van het kind, waarbij het uitgangspunt is dat we samen meer weten dan alleen (Wit, 2008).

Partnerschap is geen doel op zich, maar een middel om een aantal doelen te bereiken.

Voorwaarden voor partnerschap zijn (Smit, 2011):

- Samen verantwoordelijk zijn.
Ouder en school hebben samen de gezamenlijke verantwoording over opvoeding en onderwijs. Daarbij heeft ieder de eigen eindverantwoordelijkheid; ouders voor het opvoeden en de school voor opvang en onderwijs.
- Duidelijk zijn in wat er van elkaar verwacht wordt.
Ouders en leerkrachten moeten met elkaar communiceren over wederzijdse verwachtingen. Of zoals Marzano (2007) zegt: *“Goede communicatie is één van de bepalende kenmerken van effectieve ouderbetrokkenheid”*.
- Tijd nemen in plaats van tijd schrijven (hiermee wordt bedoeld dat leerkrachten de tijd nemen voor oudercontacten).
Leerkrachten moeten energie steken in contacttijd met ouders.
- Minder toespraak door de school en meer inspraak voor de ouders.
De school kan proberen de ouders minder toe te spreken, maar meer naar hen te luisteren. Ook is het van belang om open te staan voor hun zorgen en ze nadrukkelijk uit te nodigen deel te nemen aan de MR.
- Faciliteren.

De school stelt middelen en voorzieningen ter beschikking om het partnerschap optimaal te laten verlopen.

De te realiseren doelen voor een school zijn te onderscheiden in drie verschillende (Beek, 2007):

1. *Pedagogisch doel.*

Zorgen voor afstemming in de benadering van het kind thuis en op school.

2. *Organisatorisch doel.*

Het optimaliseren van de school als organisatie, mede door de inbreng van ouders.

3. *Democratisch doel.*

Het formeel en informeel meedenken en meebeslissen van ouders met de school.

Ouderbetrokkenheid alleen is dus zeker niet afdoende om betere leerresultaten te behalen. Het partnerschap is van essentieel belang. Ouders en school moeten samen de verantwoordelijk voelen en nemen om de kinderen zich te laten ontwikkelen. Daarbij is het van groot belang dat ouders en school blijven communiceren met elkaar. De school zal daarbij de ouders moeten stimuleren om actief deel te nemen aan de bestuurlijke kant van de school.

Het blijkt van essentieel belang te zijn (Cijvat & Voskens, 2008) om als school een heldere visie op ouderbetrokkenheid te hebben. In zo'n visie wordt duidelijk aangegeven hoe de school de relatie met de ouder ziet. De visie moet gedragen worden door het team en gebaseerd zijn op de kansen en mogelijkheden van de ouders en de school (Wolterbeek, 2010). Uit onderzoek blijkt dat dit veel resultaat oplevert.

Wolterbeek (2010) geeft aan dat een ouderplan de grondslag vormt voor de activiteiten die een school met en voor de ouders ontplooit. Het is, naast een agenda met activiteiten, een visiedocument. Het plan geeft volgens haar aan waarom en hoe de school ouders wil bereiken. Door ouderbetrokkenheid planmatig te benaderen, zorgt de school dat ouders een duidelijke en vaste plaats krijgen binnen de school.

2.2.3 Mijn definitie van ouderbetrokkenheid

Voorgaande informatie brengt mij tot de volgende omschrijving van ouderbetrokkenheid:

Een wederzijdse betrokkenheid van ouders en school om optimale omstandigheden te realiseren voor de ontwikkeling en het leren van kinderen, thuis en op school. Daarvoor gaan beide partijen met elkaar in gesprek en werken zo veel mogelijk samen.

2.3 Modellen voor ouderbetrokkenheid op school

Uit alle literatuur over ouderbetrokkenheid blijkt hetzelfde; een hoge ouderbetrokkenheid is positief voor een kind (de Boer & de Vries, 2009). Dit geldt zowel voor de leerprestaties als voor het gedrag van het kind. In deze paragraaf beschrijf ik twee modellen die ik heb gevonden in de literatuur. Ik vind deze modellen erg praktijkgericht. Ze geven beide (in één oogopslag) een goed beeld over de te ondernemen acties om ouderbetrokkenheid te bevorderen.

Model 1, Educatief partnerschap (Wit, 2008) laat zien hoe ouders en school goed partnerschap kunnen ontwikkelen.

Model 2 (Cijvat & Voskens, 2008) geeft de verschillende factoren weer die een bijdrage leveren aan de ouderbetrokkenheid.

2.3.1 Model 1: Educatief partnerschap (Wit, 2008)

Model 1 geeft de schoolloopbaan van een kind en zijn ouder(s) weer. Partnerschap is daarbij het uitgangspunt, waarbij het gezamenlijk belang centraal staat.

De Wit (2008) onderscheidt 3 verschillende fasen in zijn model te weten het voortraject, het hoofdtraject en het natraject.

In het voortraject staat het opbouwen van een relatie centraal. De school laat zien welke visie zij heeft, welke doelen zij nastreeft en wat het van de ouders verwacht. Het is belangrijk dat de school laat weten dat de ouders nodig zijn bij het leren en de ontwikkeling van hun kinderen. Ook is het in deze fase belangrijk dat ouders uitspreken wat zij van de school verwachten.

In het hoofdtraject onderhoudt de school de relatie met de ouders en bouwt deze zoveel mogelijk uit. Voortgangsgesprekken, thema avonden en dergelijke spelen hierbij een belangrijke rol. Tijdens de voortgangsgesprekken staat het presteren van het kind centraal. Hierdoor is het uitgesloten dat ouders tijdens de schoolloopbaan verrast worden door tegenvallende resultaten.

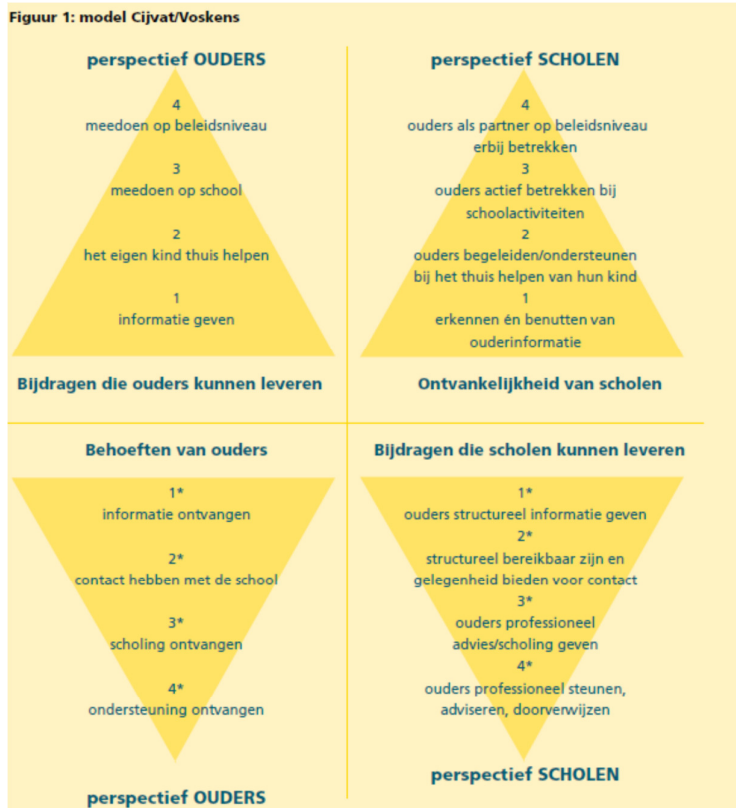
Het natraject is gericht op het afbouwen van de samenwerking, omdat het kind de school verlaat. Daarbij is het belangrijk om samen vooruit en terug te kijken.

2.3.2 Model 2; model Cijvat/Voskens (2008)

Uit diverse internationale en nationale onderzoeken naar de relatie tussen ouderbetrokkenheid en leerprestaties van kinderen, blijkt dat er een significant positief effect is van ouderbetrokkenheid op het functioneren van kinderen binnen een school. Dit geldt voor zowel de leerprestaties als het gedrag en werkhouding. Ook blijkt dat niet zozeer de participatie op school, maar de betrokkenheid thuis een grote bijdrage levert aan de ontwikkeling en leersuccessen van kinderen. (Cijvat & Voskens, 2008). Of zoals Van Bijsterveldt-Vliegenthart (2011) aangeeft, het verbeteren van de leerprestaties is niet alleen een opgave van de school, maar de betrokkenheid van ouders is essentieel.

Uit de onderzoeken komen veel factoren naar voren die een bijdrage leveren aan de verschillende aspecten van ouderbetrokkenheid (zowel vanuit ouders als vanuit scholen).

Cijvat en Voskens (2008) hebben daarom het volgende model ontwikkeld;

Het bovenste deel van model 2 staat voor een hiërarchie van de mogelijke bijdragen van ouders en de ontvankelijkheid van scholen voor die bijdragen.

Bijvoorbeeld: alle ouders kunnen informatie geven, slechts enkele ouders zullen meedoen op beleidsniveau.

Het onderste deel van model 2 staat voor een hiërarchie van de behoeften van ouders en de bijdragen die scholen kunnen leveren aan het vervullen van die behoeften.

Bijvoorbeeld: alle ouders hebben behoefte aan het ontvangen van informatie, minder ouders hebben behoefte aan scholing.

Het perspectief van de ouders en van de school vullen elkaar aan. Elk aspect, zoals geformuleerd vanuit het perspectief van de ouders, krijgt een complement binnen het perspectief van de school. Het gaat om een wisselwerking tussen school en ouders. De aspecten, genoemd in model 2, zijn niet te scheiden, maar wel te onderscheiden. Ze hebben allemaal met elkaar te maken, ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Dit is ook wat ik merk in de praktijk. Zonder ouders die betrokken zijn bij de school en hun kind, kan de school de kinderen niet bieden wat ze wil. Daarvoor heeft zij de ouders nodig, bijvoorbeeld in de Medezeggenschapsraad om mee te denken en beslissen over beleidsmatige zaken, hulp bij het leren, samen een keuze maken voor het vervolgonderwijs enzovoorts. Andersom geldt hetzelfde, zonder hardwerkende en gemotiveerde leerkrachten kan er niet het onderwijs geboden worden dat ouders voor hun kind willen. Kortom; ouders en school hebben elkaar nodig.

De aspecten van model 2 (model Cijvat/Voskens, 2008) leg ik hieronder uit. Ik omschrijf daarbij wat Cijvat & Voskens (2008) onder de verschillende aspecten verstaan.

Aspect 1 (ouders: informatie geven – school: erkennen en benutten van de informatie):

- De school heeft respect voor de ouders als belangrijkste personen voor het kind en neemt ze altijd serieus.
- De school heeft interesse in wat de ouders weten over het eigen kind en heeft waardering voor inbreng en inspanning van ouders en eigen initiatief vanuit ouders.
- Er wordt rekening gehouden met niet-Nederlandse ouders en hun cultuur. Voor scholen die merken dat de (interculturele) communicatie met de ouders te verbeteren is, is teamscholing een optie.
- Het idee van de ouder over wat goed is voor het eigen kind, moet naast het idee van de school gehouden worden over wat goed is voor alle kinderen.

Aspect 2 (ouders: het eigen kind thuis helpen – school: ouders begeleiden en ondersteunen bij het thuis helpen van hun kind)

- School geeft advies aan de ouder over het geven van de juiste hulp en toont waardering voor de inspanningen door ouders.
- Het samen opstellen van individuele handelingsplannen door ouders en school. Hierbij ontstaat dan een oudergedeelte en schoolgedeelte, waardoor schoolondersteunend gedrag bij ouders wordt bevorderd.

Aspect 3 (ouders: meedoen op school – school: ouders actief betrekken bij schoolactiviteiten) Dit wordt ook wel ouderparticipatie genoemd (CPS, 2010)

- De motivatie van ouders om een goede onderwijsomgeving voor elkaar te krijgen en daarnaast een positieve opvatting over de eigen effectiviteit.
- Een uitnodigende houding van de school en gematigdheid in de druk op ouders om betrokken te raken.
- Waardering voor de manieren waarop ouders zich in willen zetten.
- Oog hebben voor alle ouders.
- Draaiboeken voor de verschillende activiteiten ontwikkelen.

Aspect 4 (ouders: meedoen op beleidsniveau – school: ouders als partner op beleidsniveau erbij betrekken)

- Het schoolplan nadrukkelijk onder de aandacht van ouders brengen, een beleid uitstippelen om contacten met ouders te onderhouden.
- De school kan ernaar streven om jaarlijks de opvattingen, bevindingen en verwachtingen van de ouders te inventariseren.
- De school moet de ouders informeren over de alledaagse schoolse activiteiten en over beleidszaken.

Aspect 1 (ouders: informatie ontvangen – school: ouders structureel informatie geven)*

- Het verstaan van elkaars 'taal' is een basisvoorwaarde. Ouders en school communiceren op het niveau dat voor beide partijen te begrijpen is.
- Goede informatie aan ouders op allerlei gebied.
- De school laat zien waar ze voor staat.
- De school stelt grenzen aan de invloed van ouders en ouders weten waar deze grenzen liggen.
- Ouders bij hun intake informeren over de vormen van ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie en ze daarbij wijzen op hun verantwoordelijkheden en plichten binnen de school.

Aspect 2 (ouders: contact hebben met de school – school: structureel bereikbaar zijn en gelegenheid bieden voor contact)*

- Er is een open en uitnodigende cultuur. Er is wederzijds begrip voor de visie die men heeft op onderwijs.
- Een directe, persoonlijke benadering (mondeling, één op één), dit werkt vele malen beter dan een indirecte methode.
- Belangstelling voor de thuissituatie.
- Duidelijkheid over de verwachtingen van elkaar.

Aspect 3 (ouders: scholing ontvangen – school: ouders professioneel advies/scholing geven)*

- Advies (en training) aan ouders voor het thuis op een effectieve wijze ondersteunen van het eigen kind in het leren.
- Ouders die deelnemen aan de MR de mogelijkheid bieden zich te professionaliseren.
- Ruimte beschikbaar stellen voor onderwijs- en/of opvoedingsondersteunende programma's.

Aspect 4 (ouders: ondersteuning ontvangen – school: ouders professioneel steunen, adviseren, doorverwijzen)*

- De school vervult een spilfunctie in de contacten tussen ouders en andere instanties die een rol hebben in de ontwikkeling van het kind.

2.3.3 De betekenis van de modellen voor mijn praktijk

Met (bijna) alle aspecten is onze school bekend, in de praktijk wordt eraan gewerkt of hebben we de intentie om ermee te gaan werken. Hier is nog wel een verbetering nodig. Het team vindt de ouderbetrokkenheid te laag. Waaraan de teamleden dit merken, wat zij precies verstaan onder ouderbetrokkenheid en wat de ouders ervan vinden moet gaan blijken uit dit praktijkonderzoek.

Aan de hand van de mening van ouders en teamleden, ga ik bekijken op welke punten onze school de ouderbetrokkenheid kan vergroten. Dus op welke manier voor onze school, de kinderen en de ouders winst te boeken is. Hierbij ga ik de twee modellen gebruiken als naslagwerk, en niet als voorop vastgesteld stappenplan waar de school zich aan moet gaan houden. Als actie op het antwoord van mijn deelvraag

‘Wat is volgens ouders en collega’s een eerstvolgende stap om de ouderbetrokkenheid te vergroten?’, kunnen de modellen ingezet worden.

2.4 Samenvatting

In dit hoofdstuk geef ik een omschrijving van de begrippen ouderparticipatie, ouderbetrokkenheid en partnerschap. Ik beschrijf tevens mijn definitie van ouderbetrokkenheid.

Twee modellen licht ik toe rondom ouderbetrokkenheid. Deze modellen geven de voorwaarden van ouderbetrokkenheid weer.

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

3.1 Inleiding

Door middel van een case study (de Lange, Schuman & Montesano Montessori, 2011) wil ik antwoord krijgen op mijn onderzoeksvraag:

Hoe kan de ouderbetrokkenheid op deze school vergroot worden?

In dit hoofdstuk omschrijf ik hoe mijn onderzoek is opgebouwd. De data heb ik verzameld door literatuuronderzoek en vragenlijsten. In dit hoofdstuk verantwoord ik tevens de triangulatie, paradigma's en ethiek van mijn onderzoek.

3.2 Paradigma's

Ik ben zelf werkzaam als leerkracht binnen de school en heb daardoor veel contact met de ouders. Ik vind dat de ouderbetrokkenheid verbeterd kan worden, en zal daar zelf dus ook acties op moeten ondernemen. Ik ben van mening dat de ouderbetrokkenheid niet verbeterd zal worden binnen de bestaande kaders, het is nodig om nieuwe inzichten te krijgen. Deze inzichten bepaal ik niet alleen. In samenspraak met ouders en teamleden ontstaan de te ondernemen stappen. Daardoor past dit onderzoek het beste binnen het kritisch-emancipatoire paradigma (de Lange, Schuman & Montesano Montessori, 2011)

3.3 Het onderzoeksmodel

Mijn praktijkonderzoek is in de vorm van een case study (de Lange, Schuman & Montesano Montessori, 2011). Een case study heeft volgens de Lange (2011) de volgende kenmerken:

- Het gaat om de bestudering van één onderwerp. In mijn onderzoek betreft het de ouderbetrokkenheid in de school.
- Onderzoekers kunnen de diepte in gaan.
- De focus ligt op relaties en processen. De relaties worden bij voorkeur zoveel mogelijk in hun natuurlijke omgeving gestimuleerd, de situatie wordt niet kunstmatig geconstrueerd. In mijn onderzoek is de bestaande situatie het uitgangspunt.

3.4 Onderzoeksmethode

In deze paragraaf omschrijf ik hoe ik rekening houd met triangulatie, de respondenten, validiteit, betrouwbaarheid, dataverzameling en ethiek.

3.4.1 Triangulatie

Triangulatie is een belangrijk kwaliteitscriterium binnen een praktijkonderzoek. Triangulatie betekent letterlijk driehoeksmeting. In de onderzoeksmethodologie betekent het hetzelfde verschijnsel met verschillende methoden en/of vanuit verschillende theoretische invalshoeken bestuderen. Het kan ook worden toegepast met betrekking tot het gebruik van bronnen.

Ik heb in mijn onderzoek twee verschillende vragenlijsten gebruikt voor de twee verschillende soorten respondenten; één voor de teamleden¹ en één voor de ouders² van de school (brontriangulatie).

3.4.2 Respondenten

Ik heb ervoor gekozen om respondenten vanuit verschillende geledingen de vragenlijsten in te laten vullen. De respondenten voor mijn onderzoek die de vragenlijst invullen zijn de ouders van de school en de teamleden.

Ik stuur de vragenlijst naar alle ouders en teamleden.

Niet alle ouders op onze school spreken goed Nederlands. De vragenlijsten zijn in het Nederlands. Toch verwacht ik geen problemen met de respons. In januari 2012 is er onder alle ouders van de school een enquête verspreid. Deze is door ruim tachtig procent van de ouders ingevuld.

Mocht de respons op de vragenlijst minimaal zijn of de mocht de uitkomst van de vragenlijst niet helder zijn voor mij, dan houd ik interviews onder geïnteresseerde ouders en teamleden.

3.4.3 Validiteit en betrouwbaarheid

De validiteit van een onderzoeksinstrument verwijst naar de mate waarin het instrument werkelijk meet wat de onderzoeker zegt of denkt te meten (de Lange, Schuman & Montesano Montessori, 2011).

¹ Zie bijlage 1

² Zie bijlage 2

Ik onderzoek hoe de ouderbetrokkenheid vergroot kan worden op onze school met behulp van de vragenlijsten. De vragenlijsten stel ik op aan de hand van de literatuur. De resultaten gebruik ik om de school inzicht te geven in welke stappen zij kan ondernemen om de ouderbetrokkenheid te vergroten. Het uiteindelijke doel, het verhogen van de leerresultaten, kan ik niet vaststellen aan de hand van de resultaten van dit onderzoek. Dit is vooraf bekend bij alle respondenten.

Om de validiteit en betrouwbaarheid te borgen, kijken critical friends mee naar het onderzoek, evenals een docent van de opleiding. Zij kijken samen met mij of de vragen aansluiten bij het doel van mijn onderzoek, oftewel, meet ik wat ik denk te meten?

3.4.4 Dataverzameling

In mijn onderzoek ga ik op zoek naar relevante literatuur over ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie en partnerschap. Deze literatuur is geselecteerd op relevantie, betrouwbaarheid en actualiteit.

Via de vragenlijsten peil ik de mening van ouders en teamleden. De vragenlijsten analyseer en gebruik ik om erachter te komen welke stappen de school en de ouders kunnen zetten om de ouderbetrokkenheid te vergroten.

De vragenlijsten die de teamleden en de ouders invullen (en het gehele proces van het onderzoek), worden bekeken door critical friends, een docent van de opleiding en een teamlid. Naar aanleiding van hun bevindingen pas ik de vragenlijsten aan, vervolgens verspreid ik ze onder het team en onder de ouders.

3.5 Ethiek

Bij het schrijven van dit onderzoeksverslag gebruik ik verschillende schriftelijke bronnen die betrekking hebben op de inhoud van mijn onderzoek. Naar deze bronnen wordt in het verslag en middels een literatuurlijst verwezen, volgens de recente APA-normen.

Voordat ik het onderzoek gestart ben, heb ik het onderwerp besproken met de directeur van de school waar ik werkzaam ben. Zij vindt het onderzoek naar het vergroten van de ouderbetrokkenheid erg zinvol.

De vragenlijsten vullen de respondenten anoniem in. De lijsten worden ingeleverd in een postbus of postvak. De ouders en teamleden weten, door middel van een begeleidende brief bij de vragenlijst, dat de gegevens worden verwerkt in dit

onderzoeksverslag. Het invullen van de vragenlijst is geheel vrijblijvend en anoniem. De ingevulde vragenlijsten worden door mij bekeken en bewaard. De conclusies die ik aan de hand van de vragenlijsten trek, worden door mijn critical friends en de docent van de opleiding bekeken. Het definitieve onderzoeksverslag overhandig ik aan de school en aan de opleiding. Voor geïnteresseerden is het verslag bij mij op te vragen.

3.6 Samenvatting

Mijn praktijkonderzoek is een case study binnen het kritisch-emancipatoire paradigma (de Lange, Schuman & Montesano Montessori, 2011). Om antwoord te krijgen op mijn hoofdvraag en deelvragen maak ik gebruik van twee verschillende vragenlijsten, één voor de teamleden en één voor de ouders.

Mijn medestudenten, critical friends en docent van de opleiding houden het proces in de gaten en geven mij feedback.

Hoofdstuk 4 Datapresentatie en resultaten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk presenteer ik de data die voortgekomen zijn uit de vragenlijsten. De vragenlijsten heb ik in maart 2012 verspreid onder 19 teamleden en 147 ouders.

4.2 Datapresentatie

De ingevulde vragenlijsten heb ik bekeken, gecodeerd en geanalyseerd.

Het eerste stadium bij coderen is open coderen (de Lange, Schuman & Montesano Montessori, 2011). Hierbij heb ik de antwoorden bekeken en de opvallende begrippen gemarkeerd. In het tweede stadium, axiaal coderen, heb ik de begrippen die bij elkaar hoorden in dezelfde categorie geplaatst. Hierdoor kwam er samenhang. De laatste stap is selectief coderen, hierbij wordt op zoek gegaan naar centrale begrippen.

Vervolgens heb ik per responsgroep de antwoorden samengevat volgens de centrale begrippen en puntsgewijs onder elkaar gezet, zodat het een overzichtelijk geheel is. De antwoorden op de vraag 'wat is volgens u ouderbetrokkenheid' heb ik volledig uitgewerkt en als bijlagen toegevoegd.

4.2.1 Vragenlijst team

De vragenlijsten zijn onder het hele team verspreid, in totaal 19. Hiervan heb ik 10 vragenlijsten terug ontvangen, dit is 52,6%.

Hieronder een overzicht van de gegeven antwoorden (*cursief*).

1. Hoe betrokken vind jij de ouders bij de ontwikkeling van hun kind(eren) op onze school?

☐ niet betrokken	10%
☐ een beetje betrokken	80%
☐ betrokken	10%
☐ zeer betrokken	0%

2. Waaruit blijkt voor jou dat ouders wel of niet betrokken zijn?

Wel betrokken:

- Verschijnen op ouderavonden, klassenouders/commissieouders (1 keer genoemd).*

- *Ze zijn op rapportgesprekken meedenkend over hoe het werk beter kan (1 keer genoemd).*
- *Betrokken op het eigen kind en of het goed gaat in de klas met leerkracht en andere leerlingen (1 keer genoemd).*

Niet betrokken:

- *Weinig hulp bij activiteiten en/of vervoer (7 keer genoemd).*
- *Lage opkomst bij ouderavonden/informatieavonden (5 keer genoemd).*
- *Niet helpen met huiswerk, geen initiatief daarin nemen (3 keer genoemd).*
- *Niet lezen van de nieuwsbrief (1 keer genoemd).*
- *Geen positieve opmerkingen over leuke activiteiten (1 keer genoemd).*

3. Wat is volgens jou ouderbetrokkenheid?

- *'Meehelpen met activiteiten' wordt 5 keer genoemd.*
- *Het woord 'ontwikkeling' wordt 4 keer genoemd.*
- *'Samen verantwoordelijk zijn' wordt 3 keer genoemd.*
- *Het woord 'interesse' wordt 3 keer genoemd.*
- *'Weten wat er op school speelt' wordt 3 keer genoemd.*

Zie bijlage 3 voor alle gegeven antwoorden³:

4. Wat kunnen ouders volgens jou doen om de ouderbetrokkenheid te vergroten?

- *Helpen bij activiteiten (6 keer genoemd)*
- *Op informatieavonden/rapportavonden komen (2 keer genoemd)*
- *De nieuwsbrief lezen (2 keer genoemd)*
- *Interesse tonen in hun kind, zelf verantwoordelijkheid nemen (2 keer genoemd)*
- *Goede ervaringen met elkaar delen (1 keer genoemd)*
- *Ouders hebben geen tijd (1 keer genoemd)*

5. Vind jij dat de school voldoende doet om de ouders bij de school te betrekken?

○ Nee, helemaal niet	0%
○ Ja, maar het kan beter	60%
○ Ja, de school doet voldoende	40%

6. Wat kan de school volgens jou doen om ouders meer bij de school te betrekken?

- *Digitale middelen gebruiken zoals mailadressen van ouders verzamelen, elektronische leeromgeving, klassenpagina (3 keer genoemd).*
- *Ouders individueel aanspreken (2 keer genoemd).*
- *Laagdrempelig zijn (2 keer genoemd).*
- *Inloophmomenten creëren (2 keer genoemd)*

³ Zie bijlage 3

- *Ouders verplichten om aan 1 activiteit per jaar deel te nemen (1 keer genoemd).*

7. Wat kan jij doen om de ouders meer bij de school te betrekken?

- *Ouders individueel aanspreken/bellen (5 keer genoemd).*
- *Ouders uitnodigen om in de school te komen (2 keer genoemd).*

4.2.2 Vragenlijst ouders

De vragenlijsten zijn onder alle ouders van de school verspreid, in totaal 147. Hiervan heb ik 13 vragenlijsten terug ontvangen, dit is 8,8%.

Hieronder een overzicht van de gegeven antwoorden (*cursief*).

1. Hoe betrokken voelt u zich bij de ontwikkeling van uw kind(eren)?

○ niet betrokken	0%
○ een beetje betrokken	15,3%
○ betrokken	38,5%
○ zeer betrokken	46,2%

2. Wat is volgens u ouderbetrokkenheid?

- *Helpen bij activiteiten (5 keer genoemd).*
- *Weten wat er speelt op school (2 keer genoemd).*
- *Weten hoe het met je kind gaat (6 keer genoemd).*
- *Op de hoogte gehouden worden door de leerkracht/school (4 keer genoemd).*
- *Weten wat je kind in de klas doet (1 keer genoemd).*
- *Interesse tonen in je kind (1 keer genoemd).*
- *Via de nieuwsbrief op de hoogte gehouden worden over alle ontwikkelingen (1 keer genoemd).*
- *Contact met leerkracht over kind (1 keer genoemd).*
- *Helpen met huiswerk (1 keer genoemd).*
- *Een goede samenwerking van school en ouders (1 keer genoemd).*
- *Het is wederkerig (1 keer genoemd).*

Zie bijlage 4 voor alle gegeven antwoorden⁴.

3. Op welke wijze bent u betrokken? Graag voorbeeld(en) geven.

- *Ik help bij (diverse) activiteiten (7 keer genoemd).*
- *Ik ben klassenouder, ben lid van de oudervereniging (4 keer genoemd).*
- *Ik vraag vaak aan mijn kind hoe het geweest is op school (3 keer genoemd).*

⁴ Zie bijlage 4

- *Ik bied hulp bij huiswerk/moeilijke dingen (2 keer genoemd).*
- *Regelmatische terugkoppeling van leerkracht en nieuwsbrief (1 keer genoemd).*
- *Ik breng dagelijks mijn kind naar school (1 keer genoemd).*
- *Ik ben voorzitter van de MR (1 keer genoemd).*
- *Ik ben niet zo betrokken (1 keer genoemd).*

4. Hoe zou u uw betrokkenheid eventueel willen vergroten?

- *Niks ingevuld (5 keer).*
- *Ik doe genoeg/ben tevreden (5 keer genoemd).*
- *Ik zou wel meer willen doen, maar mijn gezondheid laat het niet toe (1 keer genoemd).*
- *Er is 2 keer een reden genoemd die thuishoort bij vraag 6, wat kan de school doen.*

5. Vindt u dat de school voldoende doet om de ouders bij de school te betrekken?

○ Nee, helemaal niet	7,7%
○ Ja, maar het kan beter	23,1%
○ Ja, de school doet voldoende	69,2%

6. Wat kan de school doen om u meer bij de school te betrekken?

- *Niks ingevuld (9 keer).*
- *Niet alleen bij rapportbesprekingen contact opnemen met de ouders (1 keer genoemd).*
- *Ouders persoonlijk aanspreken op het plein (1 keer genoemd).*
- *Saamhorigheidsgevoel onder ouders vergroten (1 keer genoemd).*
- *Adressenlijsten verspreiden in de klas (1 keer genoemd).*
- *Betere nieuwsbrieven maken (1 keer genoemd).*
- *Brieven in het Turks en Marokkaans vertalen (1 keer genoemd).*

4.3 Tabellen

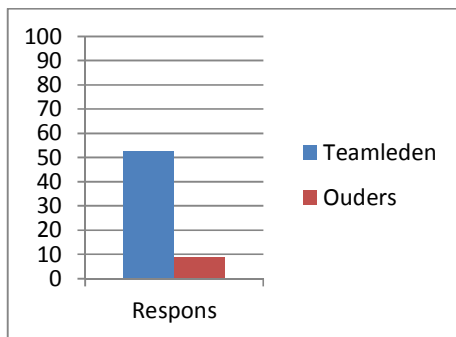
De tabellen in deze paragraaf geven in één oogopslag weer hoe er op drie vragen van de vragenlijst geantwoord is. Het verschil tussen de antwoorden van de teamleden en de antwoorden van de ouders is hierbij goed vast te stellen.

- De respons is bij de teamleden vele malen groter dan bij de ouders.
- De teamleden vinden de ouders niet betrokken tot een beetje betrokken, terwijl de ouders aangeven betrokken tot zeer betrokken te zijn.
- De meeste ouders vinden dat de school voldoende doet om de ouders te betrekken, terwijl de meeste teamleden vinden dat het beter kan.

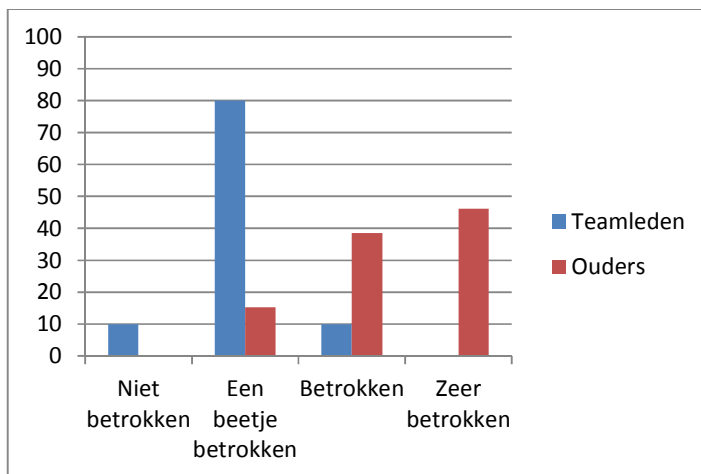
Tabel 1 geeft totale respons op alle verstrekte vragenlijsten, in procenten.

Tabel 2 geeft de antwoorden weer op de vraag 'hoe betrokken zijn de ouders', volgens de teamleden en de ouders, in procenten.

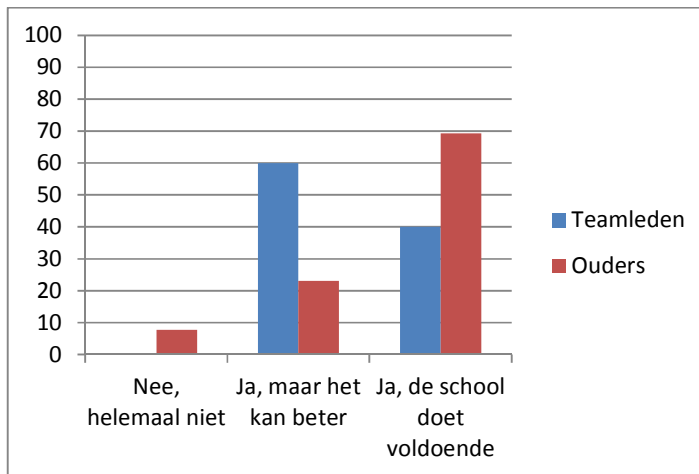
Tabel 3 geeft de antwoorden weer op de vraag 'doet de school voldoende om ouders te betrekken', volgens teamleden en ouders, in procenten.

Tabel 1: Totale respons op alle verstrekte vragenlijsten

Tabel 2: Hoe betrokken vind je de ouders van de school?

Tabel 3: Doet de school voldoende om ouders te betrekken?

4.4 Conclusies op dataniveau

Bij de ingevulde vragenlijsten zijn er een aantal punten die opvallend zijn. Hieronder de conclusies op dataniveau:

- De respons bij het team (52,6%) is vele malen groter dan bij de ouders (8,8%).
- Het grootste gedeelte van de teamleden vindt de ouders een beetje betrokken (80%), terwijl ouders zichzelf betrokken tot zeer betrokken voelen (84,7%).
- Het grootste gedeelte van de teamleden (60%) vindt dat de school nog beter de ouders kan betrekken, terwijl 69,2% van de ouders vindt dat de school voldoende doet om ouders te betrekken.
- Ouders en teamleden benoemen beide vaak het helpen bij activiteiten bij de vraag 'wat is volgens u ouderbetrokkenheid?'.
- Teamleden vinden dat de ouders te weinig helpen bij activiteiten (7 van de 10), terwijl ouders juist aangeven dat ze meehelpen op school (7 van de 13).
- Veel ouders die de vragenlijst ingevuld hebben, geven aan lid te zijn van de oudervereniging, klassenouder te zijn of lid te zijn van de medezeggenschapsraad.
- De helft van de teamleden (5 van de 10) vindt dat de zichzelf de ouders individueel moet aanspreken of bellen om de betrokkenheid te vergroten, door de ouders wordt dit slechts 2 keer genoemd.
- Een aantal teamleden ziet een kans in het gebruiken van digitale middelen om de betrokkenheid te vergroten.

4.5 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de data van mijn onderzoek gepresenteerd. Twee verschillende respondenten hebben meegewerkt, teamleden en ouders. De respons bij het team is 52,6%, de respons bij ouders is 8,8%.

De tabellen geven een duidelijk beeld van de verschillen tussen de antwoorden van de teamleden en de antwoorden van de ouders.

In het volgende hoofdstuk ga ik de data analyseren en antwoord geven op mijn hoofdvraag en deelvragen.

Hoofdstuk 5 Beantwoording van de onderzoeksvraag

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk analyseer ik de gepresenteerde data uit hoofdstuk 4. Ik geef in dit hoofdstuk ook antwoord op mijn hoofdvraag, hoe kan de ouderbetrokkenheid op deze school vergroot worden?

Tevens geef ik antwoorden op mijn deelvragen:

- Hoe betrokken voelen ouders zich en waar blijkt dat uit volgens hen?
- Wat doen collega's nu al richting ouderbetrokkenheid?
- Wat is volgens ouders en collega's een eerstvolgende stap om de ouderbetrokkenheid te vergroten?

5.2 Data-analyse

In deze paragraaf analyseer ik de ingevulde vragenlijsten. Ik geef een omschrijving van de verschillen, overeenkomsten en opvallende punten.

5.2.1 Algemeen

De respons op de vragenlijsten is bij teamleden 52,6%, bij ouders 8,8%. Dit is een groot verschil. Vooral de respons van ouders valt mij tegen, ik had verwacht dat ik rond de 20% respons zou krijgen, gezien de hoge respons bij een ouderenquête over het continuurooster in januari 2012.

Er vallen mij verschillende zaken op bij de ingevulde vragenlijsten van de ouders;

1. De ouders die de lijst ingevuld hebben vinden zichzelf betrokken of erg betrokken.
2. Veel ouders die de vragenlijst ingevuld hebben geven aan lid te zijn van de medezeggenschapsraad of van de oudervereniging.
3. Veel ouders vinden dat de school voldoende doet om ouders te betrekken.

Zeer waarschijnlijk hebben dus alleen ouders gereageerd die betrokken zijn bij de school. De ouders die wij als team minder betrokken vinden, hebben de vragenlijst hoogstwaarschijnlijk niet ingevuld. De antwoorden zijn daardoor niet generaliseerbaar, maar hebben slechts betrekking op een heel klein gedeelte van de ouders van de school.

Voor mij blijkt uit de lage respons bij ouders des te meer dat de ouderbetrokkenheid bij ons op school verbeterd moet worden. De ouderbetrokkenheid vind ik zo belangrijk omdat uit diverse internationale en nationale onderzoeken naar de relatie tussen ouderbetrokkenheid en leerprestaties van kinderen blijkt dat er een significant positief effect is van ouderbetrokkenheid op het functioneren van kinderen binnen een school (Cijvat & Voskens, 2008). Hierbij is het overigens wel belangrijk te vermelden dat voorzichtigheid met het trekken van conclusies op zijn plaats is, aldus De Boer & de Vries (2009). Het blijft volgens hen onduidelijk welke vormen van ouderbetrokkenheid precies effect hebben op welke aspecten van de ontwikkeling van kinderen. Daarbij komt ook dat met name op scholen met veel allochtone leerlingen, geen directe effecten zichtbaar zijn op de prestaties en het welbevinden van de leerlingen. Onze school is een school met 40% allochtone leerlingen, dus de conclusies die ik trek naar aanleiding van mijn onderzoek, zullen voor onze school waarschijnlijk in mindere mate van toepassing zijn.

5.2.2 Opvallende verschillen

Er zijn veel verschillen tussen de antwoorden van het team en de antwoorden van de ouders.

- Ouders voelen zich betrokken, bijna 85% geeft aan betrokken of zeer betrokken te zijn, terwijl het team de ouders weinig betrokken vindt, 90% vindt de ouders niet betrokken of een beetje betrokken. Hier is dus een grote discrepantie op te merken.
- Op de vraag of de school voldoende doet, wordt zeer verschillend geantwoord. 60% van de teamleden vindt dat de school de ouders nog beter kan betrekken. Bijna 70% van de ouders vindt dat de school voldoende doet om de ouders te betrekken. De ouders zijn dus meer tevreden over wat de school doet om de ouders te betrekken dan de teamleden.
- Teamleden geven aan dat ze het bijwonen van ouderavonden en het komen op rapportgesprekken bij ouderbetrokkenheid vinden horen. De helft van de teamleden geeft aan dat het niet verschijnen op deze avonden een teken is van weinig betrokken ouders. Opvallend hierbij is dat één collega juist aangeeft dat de betrokkenheid van de ouders op onze school blijkt uit de aanwezigheid op ouderavonden. Volgens het CPS (2010) hoort het bezoeken

van ouderavonden wel degelijk bij ouderbetrokkenheid. De ouders van onze school benoemen aanwezigheid bij ouderavonden niet in de vragenlijst.

- Enkele teamleden geven aan digitale middelen in te willen zetten bij het betrekken van de ouders. Ouders vermelden dit niet. Cijvat & Voskens (2008) geven aan dat elkaar op de hoogte houden belangrijk is, maar dan wel het liefst persoonlijk. Wolterbeek (2010) geeft aan dat persoonlijk contact de smeerolie is voor communicatie. Structureel tijd vrij maken om te communiceren is belangrijk, zowel formeel als informeel.
- Digitale middelen kunnen dus wel ingezet worden, maar kunnen, mij inziens, nooit het persoonlijk contact vervangen.

5.2.3 Overeenkomsten

Naast de verschillen tussen de antwoorden van de teamleden en de ouders zijn er ook overeenkomsten op te merken.

- Zowel de meerderheid van de teamleden als de ouders geeft aan dat het helpen bij activiteiten een belangrijke rol speelt binnen de ouderbetrokkenheid. Belangrijk hierbij te vermelden is dat teamleden vinden dat de ouders te weinig helpen bij activiteiten (7 van de 10), terwijl ouders juist aangeven dat ze meehelpen op school (7 van de 13).
Het verrichten van hand- en spandiensten is volgens het CPS (2010) geen ouderbetrokkenheid, maar ouderparticipatie. Er is pas sprake van ouderbetrokkenheid als uit het gedrag van ouders blijkt dat zij zich (mede)verantwoordelijk voelen voor de schoolontwikkeling van hun kinderen, de school en de leerkracht (CPS, 2010). Teamleden en ouders zijn dus nog niet bekend met de verschillende betekenissen van participatie, betrokkenheid en partnerschap. Zij ervaren ouderhulp als een belangrijk onderdeel van ouderbetrokkenheid.
- Veel teamleden en ouders geven aan dat 'op de hoogte houden' belangrijk is. Teamleden vinden het belangrijk om ouders op de hoogte te houden en ouders willen door de leerkracht op de hoogte gehouden worden. Volgens Wit (2008) bestaat partnerschap uit drie trajecten, het voor-, hoofd- en natraject. Bij deze trajecten staat het uitspreken van elkaars verwachtingen en elkaar op de hoogte houden van de ontwikkeling van het kind centraal.

Cijvat&Voskens (2008) geven aan dat het spreken van elkaars taal erg belangrijk is.

Voor de school valt op dit punt winst te behalen. De teamleden geven aan dat ze het belangrijk vinden dat de ouders op de hoogte zijn van de ontwikkeling van hun kind. Cijvat&Voskens (2008)geven aan dat de school interesse moet hebben in wat de ouders weten over het eigen kind en dat de school waardering heeft voor inbreng en inspanning van ouders en eigen initiatief vanuit ouders. De teamleden zullen dus tijd en energie moeten steken in de ouders van onze school.

5.3 Beantwoording van mijn onderzoeksvraag

Met behulp van de ingevulde vragenlijsten en de theorie beschreven in hoofdstuk 2, geef ik in deze paragraaf antwoorden op mijn deelvragen en hoofdvraag.

Deelvragen:

- *Hoe betrokken voelen ouders zich en waar blijkt dat uit volgens hen?*

Ouders geven aan betrokken tot zeer betrokken te zijn. Het blijkt volgens hen uit:

- het helpen op school
- het lid zijn van de medezeggenschapsraad of oudervereniging
- het helpen met huiswerk
- vragen een het kind hoe het geweest is op school
- regelmatige terugkoppeling met de leerkracht

Ik vind dit een vertekend beeld, daar slechts 8,8% van de ouders de vragenlijst ingevuld heeft. Zeer waarschijnlijk hebben alleen betrokken ouders de lijst ingevuld. De minder betrokken ouders hebben dus hoogstwaarschijnlijk de vragenlijst niet ingevuld, waardoor het lijkt alsof we op onze school alleen betrokken ouders hebben, terwijl het team duidelijk aangeeft de betrokkenheid te missen.

- *Wat doen collega's nu al richting ouderbetrokkenheid?*

Uit de vragenlijst komt niet duidelijk naar voren wat collega's nu al doen richting ouderbetrokkenheid. Ze hebben enkel aangegeven wat ze willen verbeteren. Het team geeft slechts twee punten aan in wat ze zelf kan verbeteren richting ouderbetrokkenheid. 40% vindt dat de school voldoende

doet om ouders te betrekken en 60% vindt dat het nog beter kan. Hieruit blijkt dat de teamleden tevreden zijn over wat de school doet, maar niet wat zij individueel al doen om ouders te betrekken binnen de school.

- *Wat is volgens ouders en collega's een eerstvolgende stap om de ouderbetrokkenheid te vergroten?*

Ouders en teamleden geven beide aan dat het persoonlijk aanspreken van de ouders een belangrijke stap is. Sommige teamleden vinden daarbij digitale middelen een kans, terwijl ouders duidelijk spreken over het persoonlijk contact op het plein.

De Wit (2008) geeft aan dat het onderhouden van de contacten en het bespreken van de voortgang erg belangrijk is in het hoofdtraject, evenals het organiseren van thema avonden.

Smit (2011) geeft aan dat tijd nemen in plaats van tijd schrijven (hiermee wordt bedoeld dat leerkrachten de tijd nemen voor oudercontacten) belangrijk is.

Leerkrachten moeten energie steken in contacttijd met ouders.

De antwoorden die de teamleden en ouders geven sluiten dus aan bij de theorie over effectieve ouderbetrokkenheid.

Hoofdvraag:

- *Hoe kan de ouderbetrokkenheid op deze school vergroot worden?*

In de theorie is heel duidelijk terug te vinden dat een goede ouderbetrokkenheid begint bij het opstellen van een visie op ouderbetrokkenheid. Het blijkt van essentieel belang te zijn (Cijvat & Voskens, 2008) om als school een heldere visie op ouderbetrokkenheid te hebben. In zo'n visie wordt duidelijk aangegeven hoe de school de relatie met de ouder ziet. De visie moet gedragen worden door het team en gebaseerd zijn op de kansen en mogelijkheden van de ouders en de school (Wolterbeek, 2010). Uit onderzoek blijkt dat dit veel resultaat oplevert.

Wolterbeek (2010) geeft aan dat een ouderplan de grondslag vormt voor de activiteiten die een school met en voor de ouders ontplooit. Het is, naast een agenda met activiteiten, een visiedocument. Het plan geeft volgens haar aan waarom en hoe de school ouders wil bereiken. Door ouderbetrokkenheid planmatig te benaderen, zorgt de school dat ouders een duidelijke en vaste plaats krijgen binnen de school.

Ik ben het hier volledig mee eens. In hoofdstuk 6 ga ik hier verder op in. Zowel de teamleden als de ouders vermelden een visie op ouderbetrokkenheid niet in de ingevulde vragenlijsten. Zij denken meer praktijkgericht.

Volgens teamleden kan de ouderbetrokkenheid op onze school vergroot worden door:

- ouders nog vaker persoonlijk te benaderen (door te bellen of op het plein aan te spreken)
- digitale middelen in te zetten
- inloopmomenten te creëren
- laagdrempelig te zijn

Ouders kunnen volgens het team daarbij het volgende verbeteren:

- helpen bij activiteiten
- op informatieavonden/rapportavonden komen
- de nieuwsbrief lezen
- interesse tonen in hun kind, zelf verantwoordelijkheid nemen

Volgens ouders kan de school de ouders beter betrekken door:

- niet alleen bij rapportbesprekingen contact op te nemen met de ouders
- ouders persoonlijk aan te spreken op het plein
- het saamhorigheidsgevoel onder ouders te vergroten
- adressenlijsten te verspreiden in de klas
- betere nieuwsbrieven te maken en eventueel vertalen in het Turks of Marokkaans

Ouders geven niet aan wat ze zelf kunnen verbeteren om nog meer betrokken te zijn.

5.4 Samenvatting

In dit hoofdstuk beschrijf ik de overeenkomsten en verschillen tussen de antwoorden van de teamleden en de ouders. Daarnaast beschrijf ik de punten die ik opvallend vind.

Ik geef ook antwoord op mijn deelvragen en hoofdvraag. Eén deelvraag is minder goed te beantwoorden, daar de antwoorden van de teamleden niet toereikend zijn.

Ouders en teamleden geven beide aan dat ze het belangrijk vinden dat ouders op de hoogte zijn van de ontwikkeling van hun kind. Ook benoemen beide respondenten dat zij het helpen bij activiteiten tot ouderbetrokkenheid vinden horen.

Meer persoonlijke aandacht wordt door teamleden en ouders genoemd als verbeterpunt voor de school.

Hoofdstuk 6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk trek ik conclusies aan de hand van de literatuur over ouderbetrokkenheid en de ingevulde vragenlijsten door het team en de ouders. Tevens heb ik een aantal aanbevelingen voor de school om de ouderbetrokkenheid op onze school te vergroten.

6.2 Conclusies en aanbevelingen

1. De belangrijkste conclusie die ik trek naar aanleiding van mijn onderzoek, is geheel afkomstig uit de literatuur. Voor mij begint het bevorderen van de ouderbetrokkenheid op onze school met het ontwikkelen van een visie op ouderbetrokkenheid.

Het blijkt van essentieel belang te zijn (Cijvat & Voskens, 2008) om als school een heldere visie op ouderbetrokkenheid te hebben. In zo'n visie wordt duidelijk aangegeven hoe de school de relatie met de ouder ziet. De visie moet gedragen worden door het team en gebaseerd zijn op de kansen en mogelijkheden van de ouders en de school (Wolterbeek, 2010). Uit onderzoek blijkt dat dit veel resultaat oplevert.

Wolterbeek (2010) geeft aan dat een ouderplan de grondslag vormt voor de activiteiten die een school met en voor de ouders ontplooit. Het is, naast een agenda met activiteiten, een visiedocument.

Hierdoor wordt niet alleen de ouderhulp (die ouders en team op onze school belangrijk vinden) vastgelegd, maar wordt ook gekeken naar de verwachtingen richting elkaar.

Aanbeveling:

Het eerste wat de school in mijn ogen moet gaan doen is een visie ontwikkelen op ouderbetrokkenheid. Deze moet gedragen worden door het team en de ouders. Hiervoor is het van essentieel belang dat er in overleg met elkaar een plan geschreven wordt. Het perspectief van de ouders en van de school vullen elkaar aan (Cijvat & Voskens, 2008). Alleen dan is er kans van slagen.

2. Uit de theorie over ouderbetrokkenheid blijkt dat er een duidelijk verschil is tussen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie. Dit verschil komt bij de antwoorden op de vragenlijsten niet duidelijk naar voren. Als teamleden en ouders het over ouderbetrokkenheid hebben, wordt het helpen bij activiteiten veel genoemd.

Bij de omschrijving van het begrip ouderbetrokkenheid worden ook vaak de begrippen 'ontwikkeling' en 'op de hoogte zijn' genoemd, bij zowel de teamleden als de ouders.

Meehelpen met activiteiten is volgens de theorie geen betrokkenheid of partnerschap, maar ouderparticipatie (Vergeer, 2007). Om de leerresultaten van de kinderen te verbeteren is het juist belangrijk om betrokkenheid te creëren. Sterker nog, volgens Beek (2007) is zelfs ouderbetrokkenheid alleen niet eens afdoende om betere leerresultaten te behalen. Het partnerschap is van essentieel belang. Ouders en school moeten samen de verantwoordelijk voelen en nemen om de kinderen zich te laten ontwikkelen. Daarbij is het van groot belang dat ouders en school blijven communiceren met elkaar. De school zal daarbij de ouders moeten stimuleren om actief deel te nemen aan de bestuurlijke kant van de school.

Aanbeveling:

Om de betrokkenheid te vergroten op onze school is de eerstvolgende stap het verduidelijken van het begrip ouderbetrokkenheid en daarbij duidelijk het verschil tussen betrokkenheid, participatie en partnerschap aangeven. Een goede manier om het te bespreken met het team en de ouders, is het beleggen van een thema avond over ouderbetrokkenheid (de Wit, 2008).

Hierdoor kunnen school en ouders met elkaar in gesprek om ieders verwachtingen uit te spreken. Cijvat & Voskens (2008) geven aan dat dit een belangrijk punt is om de betrokkenheid te vergroten. De Wit (2008) geeft aan dat het gezamenlijk belang daarbij altijd centraal staat. Dit kan ik alleen maar onderschrijven.

Ik ga er van uit dat als de betrokkenheid van de ouders op onze school vergroot is, ook de participatie vergroot wordt. Hoe meer betrokken ouders, des te meer ouderhulp.

3. Ouders geven aan op de hoogte gehouden te willen worden en teamleden geven aan dat ze ouders graag op de hoogte willen houden. Zowel de teamleden als de ouders zien hierin verbetering mogelijk. Teamleden zien daarbij de digitale middelen als een kans, naast de persoonlijke benadering. Ouders geven enkel de persoonlijke benadering aan als verbeterpunt. Zij hebben het niet over digitale middelen.

Aanbeveling:

Ouders en teamleden willen elkaar op de hoogte houden over de ontwikkelingen van het kind. Ik vind dat we als school hierbij de voorwaarden van partnerschap (Smit, 2011) in ons achterhoofd moeten houden. Deze voorwaarden zijn: samen verantwoordelijk zijn, duidelijk zijn in wat er van elkaar verwacht wordt, tijd nemen in plaats van tijd schrijven, leerkrachten moeten energie steken in contacttijd met ouders, minder toespraak door de school en meer inspraak voor de ouders en faciliteren.

De afspraken die de school hierover maakt, kunnen worden opgenomen in de visie, zoals genoemd in mijn eerste conclusie.

In de praktijk komt het vooral neer op het persoonlijk benaderen van ouders op het plein of via de telefoon en via oudergesprekken elkaar op de hoogte houden, naast de geplande rapportgesprekken. Het initiatief moet daarbij vanuit school komen, tenzij de ouders zelf belangrijke informatie willen delen. Reitsma (2009) geeft ook aan dat het de school is die de eerste stap moet zetten om partnerschap te ontwikkelen en vorm te geven. Voor alles wat op (en rond) school gebeurt, heeft de school immers de eindverantwoordelijkheid.

4. Aan de hand van dit onderzoek is nog niet te voorspellen of de leerprestaties van de kinderen op onze school vergroot worden als de ouderbetrokkenheid vergroot wordt. Hiervoor zal vervolgonderzoek in de toekomst nodig zijn. Ook de lage respons van de ouders is voor de validiteit van dit onderzoek niet gunstig. Zoals ik eerder aangaf, is het zeer waarschijnlijk dat alleen betrokken ouders de vragenlijst ingevuld hebben. Hierdoor is het beeld over de betrokkenheid van ouders niet het beeld dat het team heeft.

Aanbeveling:

Ik zou de school adviseren om met de ouders in gesprek te gaan over de lage respons op de vragenlijst. Wat is de reden daarvan? De antwoorden hierop kunnen helpen bij het vergroten van de ouderbetrokkenheid.

Zodra dit helder is, zou ik de school adviseren om een visie te ontwikkelen op ouderbetrokkenheid. Hierbij gaat de school het gesprek aan met de ouders om na te gaan wat beide partijen van elkaar verwachten.

Op lange termijn, ervan uitgaande dat de ouderbetrokkenheid vergroot wordt door bovenstaande aanbevelingen, zou ik de school adviseren op zoek te gaan naar de effecten van de vergrote ouderbetrokkenheid. Zijn de leerresultaten en het welbevinden van de leerlingen verbeterd?

6.3 Samenvatting

In dit hoofdstuk trek ik conclusies aan de hand van de literatuur en de ingevulde vragenlijsten. Tevens geef ik aanbevelingen voor de school voor de korte termijn en voor de lange termijn.

Hoofdstuk 7 Evaluatie

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk omschrijf ik het proces van dit praktijkonderzoek. Ik blik terug op het afgelopen jaar en geef aan wat ik daarvan geleerd heb.

7.2 Het proces

Het houden van een onderzoek was voor mij nieuw. Ik had er geen ervaring mee. Hierdoor wist ik van tevoren niet goed wat ik moest verwachten van het onderzoeksjaar. Een onderzoek begint met het kiezen van een goed en interessant onderwerp.

Ik heb heel goed nagedacht wat het onderwerp van mijn onderzoek zou worden. Het moest nuttig zijn voor de school en passen bij mijn interessegebied.

Het team had het vaak over het ontbreken van ouderhulp en de lage opkomst bij ouderavonden. Hierdoor ontstond bij mij het idee om als onderwerp 'ouderbetrokkenheid' te kiezen. Hoe meer ik me in het onderwerp ging verdiepen, des te interessanter vond ik het worden. Er is heel veel theorie rondom ouderbetrokkenheid. Hierdoor heb ik besloten om als onderwerp voor mijn tweede kennisstuk ook voor ouderbetrokkenheid te kiezen. Daardoor heb ik het gevoel dat ik nog meer de diepte ingegaan ben.

Het opstellen van de hoofdvraag en deelvragen verliep soepel, al snel had ik de inleiding voor mijn onderzoek klaar. De inleiding heeft mij veel houvast gegeven, ik had een richting.

Het opstellen van het theoretische kader vond ik moeilijker. Doordat er heel veel informatie is over ouderbetrokkenheid, heb ik heel bewust keuzes moeten maken. Hierdoor heb ik geleerd kritisch naar het aanbod te kijken en heb mezelf gedurende het hele proces de vraag gesteld, wat is voor mijn onderzoek relevant? Ik heb het hoofdstuk dan ook vaak aangepast. Met het definitieve resultaat ben ik erg tevreden.

Als onderzoeker heb ik me het meeste moeten verdiepen in de onderzoeksmethodologie. Hiermee was ik niet bekend. Het boek 'praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals' (de Lange, Schuman & Montesano Montessori, 2011) heeft mij erg geholpen om het soort onderzoek te kiezen en tijdens

mijn onderzoek rekening te houden met zaken als ethiek, triangulatie en dergelijke. Ik vind dit boek een aanrader voor iedereen die een praktijkonderzoek gaat starten.

Door het schrijven van hoofdstuk drie werd het voor mij steeds duidelijker hoe ik antwoord wilde gaan krijgen op mijn onderzoeksvragen. Een vragenlijst aan het team en ouders was voor mijn onderzoek het best passend. De vragen die ik gesteld heb aan beide respondenten, zijn verbonden aan de theorie en aan mijn praktijksituatie. Het analyseren van de data vond ik lastig. Ook de conclusies trekken vond ik behoorlijk pittig. Ik vond het vooral lastig om in mijn rol als onderzoeker mijn aannames en eigen mening achterwege te laten. Ik heb me goed moeten concentreren op de gegeven antwoorden om er niet zelf een invulling aan te geven. Hierdoor heb ik lang nagedacht over hoofdstuk zes.

Mijn critical friends en medestudenten uit de leergroep hebben mij gedurende het hele proces goed geholpen. Zij hebben kritisch naar mijn werk gekeken en punten ter verbetering aangegeven. Doordat ik mijn critical friends en medestudenten op de hoogte heb gehouden, is het mij gelukt om het onderzoek op tijd af te ronden. Ik voelde druk om hen de stukken tijdig door te sturen. Zij fungeerden als het ware als een 'stok achter de deur'. Dit is een gegeven waar ik veel van geleerd heb. Ik vind het dus moeilijk om zonder druk toch iets op tijd in te leveren. Dit is een punt waar ik de komende tijd aan ga werken. Ik moet voor mezelf een 'stok achter de deur' creëren, zonder dat ik daar iemand anders voor nodig heb.

7.3 De vragenlijst

Als ik terugkijk op het opstellen, verspreiden, verzamelen en analyseren van de vragenlijst, zou ik achteraf een aantal andere keuzes gemaakt hebben.

- Bij het opstellen van de vragenlijst had ik bij de teamleden concreter moeten vragen naar wat zij nu al richting ouderbetrokkenheid doen. Tijdens het analyseren kwam ik erachter dat ik te weinig weet om een gedegen antwoord op de deelvraag te geven.
- Om een hogere respons bij de teamleden te genereren, zou ik de vragenlijst persoonlijk afgegeven hebben en persoonlijk opgehaald hebben. Met natuurlijk ook de mogelijkheid om de lijst anoniem in mijn postvak te doen.

- Om een hogere respons bij ouders te genereren, zou ik de vragenlijst eerder verspreid hebben. Hierdoor had ik ook meer tijd gehad om een herhalingsoproep in de nieuwsbrief te plaatsen. Ik had dan ook meer ouders persoonlijk aan kunnen spreken op het plein.

7.4 Tot slot

Voor het eerst in mijn leven ben ik dus praktijkonderzoeker geweest. Dit is me goed bevallen, ondanks de druk die het me soms bezorgde.

De school heeft een aantal concrete actiepunten die het kan inzetten om de ouderbetrokkenheid te vergroten. Het onderzoek was dus zeer praktijkgericht. Ik wil dan ook snel met de directeur in gesprek wat het onderzoek daadwerkelijk voor de school kan gaan betekenen. Doordat het onderzoek zo praktijkgericht was, ben ik altijd gemotiveerd geweest om me erin te verdiepen. Ik wist waarvoor ik aan het werk was. Ik zou een andere praktijkonderzoeker dan ook zeker aanraden een onderzoek te starten dat bij zichzelf past en binnen de ontwikkeling van de werkplek.

Ik heb geleerd dat het zeer belangrijk is om mijn eigen aannames, vooroordelen en mening soms aan de kant te schuiven, deze staan in de weg en helpen niet, vooral niet in de rol als praktijkonderzoeker. Dit vind ik erg lastig. Ik zou andere praktijkonderzoekers mee willen geven dat ze daar heel goed over nadenken voordat het onderzoek gestart wordt. Alleen wanneer je als onderzoeker 'boven de praktijk hangt', is het mogelijk om een objectief onderzoek te leiden.

7.5 Samenvatting

In dit hoofdstuk geef ik aan hoe het proces van mijn onderzoek is gegaan. Ik beschrijf wat ik er van geleerd heb en wat ik een volgende keer anders aan zou pakken.

Nawoord

Het onderzoeksverslag in het kader van de opleiding Master SEN, Coachend Innoveren is afgerond.

Ik wil de school waar ik werkzaam ben, de teamleden en ouders bedanken voor het invullen van de vragenlijsten. Door hen heb ik mijn praktijkonderzoek uit kunnen voeren.

Tevens wil ik mijn critical friends, medestudenten, docent van de Fontys en mijn thuisfront bedanken voor de feedback die zij hebben gegeven op mijn onderzoeksverslag en voor de steun tijdens het hele proces.

Ik heb veel geleerd en ben trots op het eindresultaat.

Karin van Grunsven

Juni 2012

Literatuurlijst

- Bijsterveldt-Vliegenthart, M. v. (November, 2011). *www.rijksoverheid.nl*. Opgeroepen op 04 13, 2012, van *www.rijksoverheid.nl*: *www.rijksoverheid.nl*
- Boer, H. d. (2008, december). *www.cps.nl*. Opgeroepen op 04 13, 2012, van *www.cps.nl*: <http://www.cps.nl/nl/Diensten/Publicaties/Publicaties-Zoeken/Onderzoek.html?pid=767df10f-6f55-4709-8dfc-effaae5dacc7>
- Cijvat, I. &. (2008, December). *www.cps.nl*. Opgeroepen op December 9, 2011, van <http://www.cps.nl/nl/Diensten/Publicaties/Publicaties-Zoeken/Onderzoek.html?pid=767df10f-6f55-4709-8dfc-effaae5dacc7>
- CPS. (2010). *www.cps.nl*. Opgeroepen op 12 09, 2011, van http://www.cps.nl/nl/Documenten/Documenten-School_en_ouders/CPS-visie_op_ouderbetrokkenheid.pdf
- CPS. (sd). *www.cps.nl*. Opgeroepen op 12 09, 2011, van http://www.cps.nl/nl/Documenten/Documenten-School_en_ouders/CPS-visie_op_ouderbetrokkenheid.pdf
- Epstein, J. (2001). *Family and community partnerships: preparing educators and improving schools*. Boulder: Westview Press.
- F, W. (sd). *www.pulseprimaironderwijs.nl*. Opgeroepen op April 13, 2012, van *www.pulseprimaironderwijs.nl*: <http://www.pulseprimaironderwijs.nl/nl/pulse/detail/385>
- Lange, R. d. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Apeldoorn: Garant.
- Marzano, R. (2007). *Wat werkt op school*. Vlissingen: Bazalt.
- Reitsma, M. (2009). Veel leraren willen geen partnerschap, maar ouders die zich wenselijk gedragen. *Speziaal*, 17-19.
- Schelp, B. D. (2011, September). *www.bsdeschelp.nl*. Opgeroepen op April 16, 2012, van *www.bsdeschelp.nl*: <http://www.bsdeschelp.nl/>
- Smit, F. (2011). Verleiden tot partnerschap. *MR magazine*, 7-9.

Vergeer, M. F. (2007). *Keuzevrijheid van ouders bij het onderwijs voor kinderen met beperkingen*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut.

Vries, P. d. (2010). *Handboek ouders in de school*. Amersfoort: CPS.

Wit, C. d. (2008). *Educatief partnerschap tussen ouders en school*. 's-Hertogenbosch: KPC-groep.

Wolterbeek, F. (2010). *www.ouderbetrokkenheid.nl*. Opgeroepen op 04 13, 2012, van http://www.ouderbetrokkenheid.nl/uploads/het_ouderplan-_format_voor_het_opstellen_van_een_ouderplan_2010.pdf

www.ouderbetrokkenheid.nl. (sd). Opgeroepen op April 16, 2012, van www.ouderbetrokkenheid.nl: http://www.ouderbetrokkenheid.nl/content.php?var_content=107

Bijlagen

Bijlage 1, vragenlijst team

Eindhoven, 28 maart 2012

Betreft: vragenlijst ouderbetrokkenheid

Beste collega's,

In het kader van het tweede jaar van mijn opleiding, ben ik bezig met een praktijkonderzoek.

Ik heb gekozen om de ouderbetrokkenheid op onze school te onderzoeken.

Via deze vragenlijst wil ik erachter komen wat wij als team onder ouderbetrokkenheid verstaan, wat jij persoonlijk daarin kan betekenen en wat volgens jou de verbeterpunten voor de school en de ouders zijn.

Jullie antwoorden gebruik ik voor de conclusies van mijn onderzoek. Zodra het onderzoeksverslag klaar is, is het op te vragen via mij. Ook houd ik jullie op de hoogte via de personeelsnieuwsbrief.

Zou je de vragen in kunnen vullen? De vragenlijst is anoniem en kan ingeleverd worden in mijn postvak, graag vóór 11 april 2012.

Bedankt voor jullie medewerking!

Karin

Vragen:

1. Hoe betrokken vind jij de ouders bij de ontwikkeling van hun kind(eren) op onze school? Niet alleen voor je eigen klas, maar voor de hele school. (graag één bolletje kleuren)

- niet betrokken
- een beetje betrokken
- betrokken
- zeer betrokken

2. Waaruit blijkt voor jou dat ouders wel of niet betrokken zijn? Graag voorbeeld(en) geven.

3. Wat is volgens jou ouderbetrokkenheid? Graag een omschrijving geven van ouderbetrokkenheid.

4. Wat kunnen ouders volgens jou doen om de ouderbetrokkenheid te vergroten?

5. Vind jij dat onze school voldoende doet om de ouders bij de school te betrekken?

- Nee, helemaal niet (ga naar vraag 6)
- Ja, maar het kan beter (ga naar vraag 6)
- Ja, de school doet voldoende (ga naar vraag 7)

7. Wat kan de school volgens jou doen om ouders meer bij de school te betrekken?

8. Wat kan jij doen om de ouders meer bij de school te betrekken?

Bedankt voor het invullen! Graag inleveren in mijn postvak vóór 11 april 2012.

Bijlage 2, vragenlijst ouders

Eindhoven, 29 maart 2012

Betreft: vragenlijst ouderbetrokkenheid

Beste ouder(s) / verzorger(s),

In het kader van het tweede jaar van mijn opleiding, ben ik bezig met een praktijkonderzoek.

Ik heb gekozen om de ouderbetrokkenheid op onze school te onderzoeken.

Via deze vragenlijst wil ik erachter komen wat u onder ouderbetrokkenheid verstaat, wat u daarin kan betekenen en wat volgens u de verbeterpunten voor de school zijn.

Uw antwoorden gebruik ik voor de conclusies van mijn onderzoek. Zodra het onderzoeksverslag klaar is, is het op te vragen via mij. Ook komt er een stukje over in de nieuwsbrief.

Zou u de vragen **op de achterkant** in willen vullen? De vragenlijst is anoniem en kan ingeleverd worden in een postbus in de voorhal, graag vóór 11 april 2012.

Bedankt voor uw medewerking!

Karin van Grunsven

1. Hoe betrokken voelt u zich bij de ontwikkeling van uw kind(eren) op onze school? (graag één bolletje kleuren)

- ☐ niet betrokken
- ☐ een beetje betrokken
- ☐ betrokken
- ☐ zeer betrokken

2. Wat is volgens u ouderbetrokkenheid? Graag een omschrijving geven van ouderbetrokkenheid.

3. Op welke wijze bent u betrokken? Graag voorbeeld(en) geven.

4. Hoe zou u uw betrokkenheid eventueel willen vergroten?

5. Vindt u dat de school voldoende doet om de ouders bij de school te betrekken?

- ☐ Nee, helemaal niet (ga naar vraag 6)
- ☐ Ja, maar het kan beter (ga naar vraag 6)
- ☐ Ja, de school doet voldoende (u bent klaar met het invullen van de vragenlijst, bedankt!)

6. Wat kan de school doen om u meer bij de school te betrekken?

Bedankt voor het invullen!

U kunt de vragenlijst in de postbus in de voorhal inleveren. Graag vóór 11 april 2012.

Bijlage 3, wat is volgens jou ouderbetrokkenheid?

In deze bijlage de antwoorden van de vragenlijst voor collega's op de vraag;

Wat is volgens jou ouderbetrokkenheid?

- *De interesse die door ouders wordt getoond in de ontwikkeling en activiteiten van hun kind en het leveren van een bijdrage hieraan.*
- *Samen met de school zorg willen dragen voor de ontwikkeling van hun kind. Meehelpen met activiteiten op school.*
- *De ouders leven mee met alles wat op school rondom hun kind gebeurt.*
- *Het betrokken zijn en willen zijn bij alle aspecten van de ontwikkeling van 't kind. Bijvoorbeeld huiswerk, uitstapjes.*
- *Dat ouders interesse tonen voor het schoolgebeuren. Hoe gaat het met mijn kind, helpen tijdens activiteiten, er zijn bij informatie bijeenkomsten. Weten hoe het er op school aan toe gaat.*
- *Als ouders kenbaar maken geïnteresseerd te zijn in school, de schoolorganisatie, het onderwijs en zelf daaraan een bijdrage willen leveren. Leven ze mee met het wel en wee van hun kind?*
- *Helpen in en om de school.*
- *Meedenken (ook over huiswerk e.d.).*
- *Ouders die vrijwillig deelnemen aan de activiteiten. Die zich ook verantwoordelijk voelen samen met de school om activiteiten en resultaten goed te laten verlopen. Samen het beste vormgeven voor hun kind, zowel vrije activiteiten als leerresultaten.*
- *Op alle gebied min of meer betrokken worden en willen zijn in de ontwikkeling van 't eigen kind en hoe de school hierin een bijdrage kan leveren om te komen tot de maximale samenwerking waar nodig voor een leerling.*

Bijlage 4, wat is volgens u ouderbetrokkenheid?

In deze bijlage de antwoorden van de vragenlijst voor ouders op de vraag;

Wat is volgens u ouderbetrokkenheid?

- *Ouderbetrokkenheid is als vanuit school en de kant van de ouders een goede samenwerking is.*
- *Weten wat je kind in de klas doet, welke taken en niet alleen bij de rapportbesprekingen. Geef ook aan als dingen niet gaan zoals zou moeten.*
- *Het is wederkerig, leerkracht laat zich regelmatig horen hoe het gaat (groepsgewijs via nieuwsbrief, individueel via ouder op het plein en/of mail-schrift-telefoon). Ouders laten zich horen door informatie over het kind te geven.*
- *Dat je als ouder op de hoogte van de ontwikkeling van je kind. Zowel positief als negatief.*
- *Geïnteresseerd zijn in het welbevinden van je kind op school en waar mogelijk helpen om leuke activiteiten op school mogelijk te maken.*
- *Helpen bij huiswerk, contact met leerkracht over kind, helpen bij activiteiten op school.*
- *Dat er wordt verteld hoe het met je kind gaat op school en door middel van nieuwsbrieven op de hoogte gehouden wordt over alle ontwikkelingen.*
- *Nog meer info van school.*
- *Dat een ouder weet hoe het met het kind gaat en interesse tonen in je kind.*
- *Dat je van bepaalde dingen op de hoogte wordt gehouden.*
- *Het wel en wee van mijn kind op school.*
- *Weten wat speelt, maar ook de praktische kant-> meehelpen met activiteiten.*
- *Weten wat er speelt met je kind en met welke activiteiten ze bezig zijn.*